

## **Seneste opdateringer til IT-retten, 2. udgave: 'Tilføjelser mv.'**

### **s. 108 (afsnit 2.2.a):**

Til bemærkningerne på s. 108 om information og data kan henvises til *Lee A. Bygrave* i Festskrift til Peter Seipel (2006), s. 117 ff.

### **s. 154 (afsnit 2.2.e):**

Til bemærkningerne på s. 154 forneden om UNIX-systemet kan nu også henvises til den dom, afsagt af en distriktsret i Utah den 10. august 2007, der omtales i rettelsesbladet nedenfor i bemærkningerne til s. 460.

### **s. 183 (afsnit 4.1.e):**

Til omtalen på s. 183 af de særlige regler i særlovgivningen om it-sikkerhed, kan også henvises til § 71, stk. 1, nr. 9, i lov om finansiel virksomhed, der pålægger en finansiel virksomhed at have ”betryggende kontrol- og sikringsforanstaltninger på it-området”.

### **s. 216 (afsnit 4.3.d):**

Vestre Landsrets kendelse af 13.5.05 er nu trykt i *U 2005.2585 VLK*.

I tillæg til den praksis, der er anført på siden om det såkaldte systembevis, kan nu også henvises til *U 2006.676 V*, der antog, at et forsikringssselskab havde ført tilstrækkeligt bevis for, at en meddelelse om, at forsikringstageren ikke havde betalt rettidig præmie på en livsforsikring, var givet til en bank. Selskabet var ikke i besiddelse af en kopi af det pågældende brev og kunne heller ikke printe brevet ud fra sit it-system. Landsretten anerkendte imidlertid, at den tekniske udvikling havde medført, at kontormæssige rutiner bl.a. i forsikringssektoren nu overvejende tilrettelægges som it-løsninger og fandt derfor, at det var ”et lige så sikkert bevis for, at brevet var sendt fra [forsikringssselskabet], som en fysisk kopi af brevet havde været”. I præmisserne henvises til en række nærmere oplysninger om det edb-program, der udstyrede forsikringssselskabets udsendelser af breve.

Assurandør-societetet (nu Forsikring & Pension) har i øvrigt udtalt sig om forsikringsretlig praksis på dette område i det responsum, der er trykt i Forsikrings- og Erstatningsretlig Domssamling (FED) 1997, s. 1388, se ligeledes Østre Landsrets kendelse af 23. februar 2005, Østre Landsrets dom af 16. juni 2005, og Vestre Landsrets dom af 17. november 2005. Dommene er tilgængelige i online-udgaven af FED.

### **s. 250 (afsnit 5.2.b):**

Til s. 250 bemærkes, at Foreningen (IT-Brancheforeningen) i marts 2006 skiftede navn til ”IT-Branchen”. Foreningen har nu mere end 500 medlemmer.

### **s. 269 (afsnit 5.3.f):**

I tilknytning til den retspraksis, der er anført s. 269 om retsvirkningerne af en branchestandard mv. kan nu henvises til dommen *U 2006.1010 V*, der dømte et stilladsfirma for overtrædelse af arbejdsmiljøloven, uanset firmaet havde fulgt en branchevejledning på området.

### **s. 280-281 (afsnit 6.1.c):**

I tilknytning til den praksis, der er omtalt i petitafsnittet s. 280-281 kan nu henvises til EF-domstolens dom i sag C 418/01-IMS *Health GmbH v NDC Health GmbH*.

### **s. 309-311 (afsnit 6.3.b):**

Problemstillingen om den ophavsretlige håndtering af de midlertidige eksemplarer, som udføres i forbindelse med it-anvendelsen, jf. bemærkningerne på s. 309-311, er nu pådømt af Højesteret i *U 2006.1474 H*. I denne sag fandtes et teleselskabs transmission af ulovligt fremstillede kopier af musikværker at indebære en midlertidig eksemplar fremstilling, jf. ophavsretsloven § 11 a. Da denne fremstilling ikke skete på grundlag af et lovligt forlæg (en piratkopi), indebar transmissionen, at teleselskabet objektivt krænkede ophavsrettighederne og dermed foretog handlinger, som stred imod rettighedshavernes rettigheder. Betingelserne for at nedlægge fagedforbud var derfor opfyldt, uanset et sådant forbud alene kunne efterleves gennem en afbrydelse af internetforbindelsen, som også ville være til skade for retmæssige transmissioner.

En lignende sag fandt sin afgørelse ved Københavns fogedrets kendelse af 25. oktober 2006 i sag F1-15124/2006 – IFPI for en række pladeselskaber mod Tele2. Sagen drejede sig om den russiske internetside ”allofmp3.com”, der stillede lydoptagelser (herunder danske) til rådighed for sine kunder mod en beskeden betaling, idet der ikke var indgået aftaler med rettighedshaverne. Danske brugere kunne blandt andet få adgang til denne hjemmeside via internetudbyderen Tele2. Kendelsen statuerer, at Tele2s tjeneste indebar en eksemplar fremstilling, der ikke havde lovlige formål. Tele2 blev derfor pålagt at foretage de nødvendige skridt til hindre adgangen til allofmp3.com. Se til de to kendelser *Kim Frost* i *Lov & Data* nr. 1/2007, s. 22 ff.

### **s. 313 (afsnit 6.3.c):**

Til bemærkningen s. 313 under midten om ”musik på arbejdet” kan nu henvises til Højesterets dom i *U 2007.1581 H*, hvor en vognmandsforretning, der i sine biler og lokaler stillede radio- og TV-apparater, ikke ansås for at have fremført den musik, medarbejderne dermed anvendte, jf. ophavsretslovens § 2, stk. 3, nr. 3. Højesteret bemærker, at den musikafspilning, der fandt sted i lastbiler, alene skete for en eller få ansatte og dermed ikke var ”offentlig”. Det samme gjaldt for apparater i lokaler med mulighed for samtidig aflytning op til 40 ansatte. Dommen er endnu et udtryk for, at Højesteret i grænsetilfælde har valgt at prioritere brugerhensynet frem for rettighedshaverhensynet, når enerettens grænseområder skal fastlægges. Tendensen er modsat ved EF-domstolen, jf. dom af 7. december 2006 i sagen *SGAE mod Raphael Hotels SA* (C-306/05). Her fandtes et hotels visning af TV-signaler via apparater på de enkelte værelser at udgøre en overføring til almenheden, jf. Infosoc-direktivets art. 3, stk. 1, trods værelsernes private karakter for hotelgæsterne.

### **s. 334 (afsnit 6.3.i):**

Til bemærkningerne s. 334 f. om erstatning for markedsforstyrrelse kan nu henvises til Højesterets dom i *U 2007.1219 H*, som tilkendte en opfinder et sådant erstatningskrav. Højesteret fandt det ”tilstrækkelig sandsynliggjort”, at krænkerens salg af de patenterede maskiner og det efterfølgende retlige opgør havde indebåret en sådan belastning af opfinderens position på markedet, at der var grundlag for at pålægge en sådan erstatning, der skønsmæssigt blev udmålt til 300.000 kr. I sagen blev det ligeledes tilkendt opfinderen en erstatning for mistede licensindtægter på 3 mio. kr.

#### **s. 401 (afsnit 7.4.h):**

Til omtalen i sidste afsnit om kildetekstlicenser kan nu henvises til Højesterets dom i *U 2007.778 H*, der blandt andet angik en uenighed om forståelsen af en licensaftale indgået mellem en leverandør og en kunde, der til sine kunder videresolgte leverandørens integrerede økonomi- og logistikprogram til sine aftagere. Kunden havde en kildetekstlicens, og leverandøren var bekendt med, at kunden videreførte denne kildetekstlicens til sine kunder. Da leverandøren først rejste krav om særskilt betaling for denne kildetekstlicens efter ca. 2 år, fandtes retten til at rejse et sådant krav bortfaldet ved passivitet.

#### **s. 416 f.:**

I tilslutning til omtalen af EF-domstolens afgørelser af 9. november 2004 kan nu også nævnes Sø- og Handelsrettens dom i *U 2006.1564 SH*. Sagen angik lovligheden af en boligjeneste, der fungerede ved hjælp af dybe links til ejendomsannoncer på ejendomsmægleres hjemmesider. Sø- og Handelsretten lagde til grund, at de af mæglerne udbudte ejendomme i home.dk-databasen måtte anses for tilvejebragt ”i en trinvis frembringelses- og udvælgelsesproces, sluttende med dataoverførslerne til home.dk-databasen som udtryk for sagsøgerens endelige godkendelse af de således frembragte data som egnede til at indgå i præsentationen af de enkelte ejendomme på sagsøgerens hjemmeside”. Under blandt andet disse omstændigheder fandt retten ikke, at databasen, hvis oprettelse i det væsentligste måtte anses for afledet af HOME-kædens hovedvirksomhed, var omfattet af databasebeskyttelsen i ophavsretslovens § 71, stk. 1.

#### **s. 430 (afsnit 8.5.d):**

I tilslutning til omtalen af dommen i Newsbooster-sagen (*U 2003.1063 SH*) kan nu også henvises til Sø- og Handelsrettens dom i *U 2006.1564 SH*, der antog, at en boligsøgetjeneste, der ikke fremtoningsmæssigt lignede de boligjenester, som et antal mæglerne udbød på nettet (og hvortil boligsøgetjenesten linkede med dybe links) indebar en krænkelse af markedsføringslovens § 1.

#### **s. 442 (afsnit 9.2.c):**

I afsnittet om beskyttelse af symboler og typografiske skrifttyper kan nu også henvises til Højesterets dom i *U 2006.2597 H*. I denne sag blev der nedlagt forbud mod et bronzestøberis produktion af skrifttyper til brug for gravsten, idet der fandtes at foreligge en efterligning i strid mod god markedsføringsskik. Højesteret fandt det derimod ikke godtgjort, at bronzestøberierne havde ophavsret til skrifttyperne.

#### **s. 454 (afsnit 9.4.e):**

Bemærkningerne s. 454 om ophavsretlig tvangslicens kan suppleres med den konkurrenceretlige problemstilling, der foreligger, såfremt en part i medfør af konkurrenceretlige regler (herunder EF-traktatens artikel 82) bliver pålagt at indgå aftale med konkurrerende virksomheder. Se hertil *Charlotte Friis Bach Ryhl* i Festskrift til Claus Gulmann (2006), s. 423 ff.

#### **s. 460 (afsnit 9.5.b):**

Til omtalen af Linux-styresystemets udviklingshistorie kan nu føjes et juridisk kapitel efter at en distriktsret i Utah den 10. august 2007 afsagde kendelse i en sag anlagt af The SCO Group, Int. (tidligere Santa Cruz Operations Inc.) mod Novell Inc. Novell havde i 1993 købt rettighederne til UNIX-system V, Release 1, fra AT&T, der havde rettighederne hertil. I 1995 videresolgte Novell alle sine UNIX-rettigheder til SCO – en

aftale der blev fulgt op med en yderligere overdragelsesaftale fra 2005, som gav Novell en ubegrænset licensret til de overdragne programmer mv. I perioden mellem 1985 og 1996 indgik IBM en række aftaler om levering af IT-systemer baseret på UNIX, Version V-softwaren. Nogle af disse aftaler var bygget på Open Source-licenser, hvor kunderne fik rådighed over kildeteksten. I 2003 varslede SCO i et brev til IBM, at man ville ophæve licensaftalen med IBM og dermed helt fratage IBM muligheden for at licensere UNIX-softwaren. Sagen kom dermed (blandt andet) til at handle om, hvem der var berettiget til at indgå licensaftale med slutbrugerne – Novell eller SCO. På dette centrale punkt fandt retten, at Novell måtte anses for rettighedshaver til UNIX-softwaren, og at SCO derfor ikke havde beføjelse til at modsætte sig IBM's licensønske.

#### **s. 463 (afsnit 9.5.b):**

For nærmere en nærmere indføring i de retlige problemer ved Open Source-licenser henvises til IT- & Telestyrelsens vejledning herom af december 2006, tilgængelig fra [www.softwareboersen.dk](http://www.softwareboersen.dk).

#### **s. 473 (afsnit 10.1.a):**

Til bemærkningerne midtfor på siden om muligheden for, at de øverste retsinstanser i de toneangivende jurisdiktioner vil stille andre krav til patenterbarhed end de, der i dag håndhæves ved patentmyndighederne i EU og USA, kan nu henvises til Supreme Court's afgørelse af 30. april 2007 i sagen *KSR v Teleflex*. Sagen drejede sig om et patent på en elektronisk sensor, der til afløsning af den traditionelle mekaniske mekanisme, der overfører kraft fra speederpedalen i en bil til motoren, gjorde brug af en computerkontrolleret anordning. Opfindelsens bestanddele var velkendte, men patentet var udstedt under henvisning til den opfindeshøjde, der antoges at foreligge i og med kombinationen mellem disse kendte dele. Supreme Court fandt opfindelsen ”obvious” og underkendte patentet.

Også britiske domstole har vist sig skeptiske over for den administrative patentpraksis. I en dom afsagt den 27. oktober 2006 af Court of Appeal i sagen *Aerotel Ltd. v Telco Holding* m.fl. statueres en såkaldt 4-trins test, som siden er blevet fastholdt ved de britiske domstole. Testen stiller strengere krav til patenterbarheden af programrelaterede opfindelser end de, der følger af EPO's praksis. Sagen angik en række patenter, som drejede sig om indretningen af betalingstelefoner, og beskrev bl.a. hvordan forskellige data om telefonopkald mv. blev registreret og behandlet. I det omfattende votum, der er skrevet af Justice Jacob, gennemgås tidligere patentpraksis, herunder de på s. 482 ff. omtalte afgørelser fra den europæiske patentmyndighed. Dommen knæsetter en 4-trins test, hvorefter et patentkrav (1) skal fortolkes grundigt, idet (2) den specifikke opfindelsesrolle skal identificeres, hvorefter (3) det skal undersøges, om opfindelsen er patentudelukket. Først hvis svaret på disse spørgsmål er bekræftende skal det drøftes om (4) det hævdede bidrag i opfindelsen er ”teknisk”. Dommen statuerede, at dette var tilfældet i den ene af de to sager, der var omfattet af appelbehandlingen men ikke i det andet tilfælde, hvor patentet derfor underkendtes. EPO's appelkammer har siden (i sag T0154/04 3.5.01 af 5. november 2006) vendt sig stærkt mod den britiske afgørelse.

#### **s. 486 (afsnit 10.1.e):**

Nyere retspraksis fra CAFC antyder, at amerikansk patentpraksis i stigende grad vender sig imod patenter på rene forretningsmetoder. To nyere eksempler herpå er sagerne *In re Stephen W. Comisky* (20.09.07) og *In re Petrus A.C.M. Nuijten* (20.09.07).

**s. 517 (afsnit 11.1.c):**

Se for en nærmere behandling af de spørgsmål, der knytter sig til varemærkekrænkelser via domænenavne, *Kim Frost* i Julebog fra Juridisk Institut ved CBS, 2005, s. 145 ff.

**s. 520 (afsnit 11.1.c):**

I tillæg til den praksis, der er omtalt på s. 520, kan nu også henvises til *U 2006.645 SH*, hvor et selskab der havde varemærkeregistreret ordmærket ”lån” for annonce- og reklamevirksomhed ikke fik medhold i, at denne navneret gik forud for en gennemført lodtrækning vedrørende dette domæne.

**s. 542 (afsnit 11.4.e):**

Den i første afsnit omtalte sø- og handelsretsdom af 15. juni 2004 er nu stadfæstet ved Højesterets dom i *U 2006.1189 H*.

**s. 546 (afsnit 11.5.b):**

I tillæg til dommene på s. 546-547 kan også henvises til *U 2005.3262 H* om boersen.com.

**s. 567 (afsnit 12.2.b):**

I tillæg til den retspraksis, der er omtalt på siderne, kan også henvises til Den Svenska Högsta Domstolens dom i *NJA 2005.510*. Dommen kritiseres af *Jens Andreasson* i Svensk Juristtidning (SvJT) 2006.937 ff.

**s. 571 (afsnit 12.2.d):**

Til illustration af bemærkningerne på s. 571, sidste afsnit, om rettighedsforbehold kan nu henvises til *U 2007.778 H*, hvor Højesteret lod en parts passivitet i en situation, hvor licenstageren havde adgang til en kildetekst, få betydning for retserhvervelsen.

**s. 596 (afsnit 13.1.c):**

Med sundhedslovens § 42a – 42c, jf. lov nr. 431 af 8. maj 2007, er der blevet gennemført regler om indhentning af elektroniske helbredsoplysninger mv. i forbindelse med behandling af patienter. Kravet om samtykke er ophævet men afløst af en informationspligt, idet patienten har mulighed for at modsætte sig videregivelse. Endvidere er det bestemt, at ministeren kan fastsætte krav til og bindende standarder for EPJ-systemer.

**s. 603 ff. (afsnit 13.3.b):**

Den såkaldte artikel 29-gruppe vedrørende databeskyttelse har den 20. juni 2007 afgivet en omfattende udtalelse nr. 4/2007 om begrebet personoplysninger.

**s. 613 (afsnit 13.5.a):**

Det ”bestemthedsprincip” der er omtalt midt for på siden, jf. persondatalovens § 5, stk. 3, er genstand for nærmere behandling i *Charlotte Bagger Tranbergs* ph.d.-afhandling: *Nødvendig behandling af personoplysninger (2007)*, se navnlig s. 102 ff., hvor også lovens regler om god databehandlingskik og finalité-princippet omtales.

**s. 623 (afsnit 13.7.b):**

Til bemærkningerne s. 623 om adgangen til behandlingsindsigt (”egenaccess”) kan nu også henvises til udtalelsen fra Folketingets Ombudsmand i *FOB 2005.165*. Sundhedsstyrelsen havde nægtet en redaktør aktindsigt i et elektronisk regneark udarbejdet på grundlag af indberetninger fra embedslæger i forbindelse med disses plejehjemstilsyn. Afslaget var begrundet under henvisning til myndighedens interne

beslutningsproces, men efter en gennemgang af regnearket fandt ombudsmanden, at dette alene indeholdt en sammenstilling af de modtagne oplysninger, men ingen oplysninger om styrelsens interne overvejelser. På denne baggrund anbefalede ombudsmanden, at der alligevel blev meddelt aktindsigt ("meraktindsigt").

**s. 626 (afsnit 13.8):**

I tillæg til den enkelte, der belyser strafudmålingen i sager om persondataloven, kan nu også henvises til *U 2007.334 Ø*, der pålagde et aktieselskab en bøde på 3.000 kr. for offentliggørelse af to personers cpr.nr. på internettet. Se også *U 2007.1967 V*, der tilkendte en person en tortgodtgørelse på 10.000 kr. efter at den tidligere arbejdsgiver i strid med persondataloven havde offentliggjort personlige oplysninger om ham på sin hjemmeside.

**s. 631 (afsnit 13.9.d):**

Til litteraturlisten på s. 631 kan nu også føjes *Charlotte Bagger Tranberg: Nødvendig behandling af personoplysninger (2007)*.

**s. 641 (afsnit 14.1.c):**

Den utrykte norske dom, der er omtalt på s. 641 i petitafsnittet er nu trykt i *Rt 2005.518*.

**s. 643 (afsnit 14.1.d):**

Til bemærkningerne s. 643 f. om overvågning af medarbejdernes e-mail og internet kan nu henvises til afgørelsen af 3. april 2007 fra Den Europæiske Menneskeretsdomstol i sagen *Copland vs United Kingdom*. I denne sag fandtes overvågning af telefonsamtaler, e-mail og internetbrug uden forudgående orientering af medarbejderen at udgøre en indtrængen i privatlivets fred, der krænkede artikel 8 i Den Europæiske Menneskeretskonvention. Dommen fastslår også, at overvågning i nogle tilfælde kan være lovlige, når den tilgodeser legitime formål.

**s. 644 (afsnit 14.1.d):**

Reglerne om TV-overvågning er blevet ændret ved lov nr. 519 af 6. juni 2007. Lovændringen, der er baseret på forslaget i betænkning 1483/2006, udvider det område, hvorfra overvågning kan finde sted, idet flere typer af virksomheder får mulighed for at foretage TV-overvågning (pengeinstitutter, detailbutikker, hoteller mv.). I forbindelse med lovændringen er der også sket ændringer i persondataloven, idet det nu er slået fast, at TV-overvågning også omfattes af denne lovs regler. Loven trådte i kraft den 1. juli 2007.

**s. 653 (afsnit 14.3.d):**

Arbejdsskadestyrelsen har på et møde den 26. september 2006 i 3 konkrete tilfælde anerkendt museskader som erhvervs sygdomme (se Arbejdsskadestyrelsens Praksis nr. 2006-04 og 2006-05). En sådan anerkendelse er ligeledes lagt til grund ved retten i Holstebro den 31. juli 2007 (i sag BS 61-1-36/2005).

**s. 661 (afsnit 15.2.c):**

En detaljeret gennemgang af de oplysningsforpligtelser, den erhvervsdrivende bør iagttage ved markedsføring på hjemmesider, findes hos *Thomas Munk Rasmussen & Peter Fogh Knudsen (2005) s. 65-124 (kap. 6-7)*.

**s. 667 f. (afsnit 15.3.a):**

I tilknytning til den omtalte retspraksis om straf for uopfordrede markedsførings-handlinger kan nu også henvises til *U 2005.3446 H*, der idømte en virksomhed en bøde

på 400.000 kr. for at have udsendt 36.000 e-mails og 12.000 sms-beskeder i strid med forbuddet i markedsføringsloven. Derudover kan henvises til Højesterets dom i *U 2007. \_\_\_ H* (31.08.07), der i et niveau væsentligt under Forbrugerombudsmandens retningslinier idømte en spambøde på 25.000 kr. Se i øvrigt om sanktionsproblemerne ved spam, *Kim Frost* i *U 2006 B*, s. 115 ff.

**s. 681 (afsnit 15.6.d):**

Til litteraturlisten om markedsføring i e-handel se i øvrigt *Søren Sandfeld Jakobsen*: Lærebog i elektronisk medieret (2006) s. 70 ff.

**s. 685 (afsnit 16.1.b):**

Til den retspraksis, der er gengivet i petitaafsnittet på s. 685 føjer sig *U 2006.1341 VLK*, der ikke ville tinglyse en kvitteringspåtegning, hvor underskriften var påført gennem indskanning, jf. TL § 9, stk. 3.

**s. 686 (afsnit 16.2.a):**

I tilknytning til de bemærkninger, der er gjort s. 686 om særlige formkrav på bl.a. ansættelsesrettens område kan nu henvises til cirkulære nr. 10065 af 2006 om elektroniske ansættelsesbeviser ifølge hvilket det er Beskæftigelsesministeriets vurdering, at loven ikke er til hinder for, at et ansættelsesbevis kan afleveres elektronisk, og at senere ændringer til det kan meddeles som elektroniske opdateringer, f.eks. pr. e-mail. Dette forudsætter blot, at elektronisk kommunikation er en naturlig kommunikationsform i virksomheden, og at det også er det i forhold til den enkelte lønmodtager. Rent praktisk betyder det, at lønmodtageren enten har sin egen pc eller naturligt i løbet af sin arbejdsdag checker sin e-mailkonto, hvorved lønmodtageren vil blive bekendt med ændringer i ansættelsesbeviset. Cirkulæret følger herved en afgørelse af 13. maj 2006 fra Arbejdsmarkedets Ankenævn (j.nr. 2006-5-0104).

**s. 690 (afsnit 16.3.a):**

Til bemærkningerne s. 690 om formkrav i domstolsprocessen kan henvises til *Lars Heuman* i *Festskrift til Peter Seipel* (2006), s. 249 ff.

**s. 691 (afsnit 16.3.a):**

Til nærmere belysning af kravene om eftersendelse af det originale processkrift mv., kan nu også henvises til Højesterets kendelse i *U 2007.2160 HK*, hvor kære til landsretten ansås for sket rettidigt, selv om det originale kæreskrift først blev modtaget 3 hverdage efter landsrettens modtagelse af kæreskriftet pr. telefax.

**s. 692 (afsnit 16.3.a):**

Til bemærkningerne på s. 692 om muligheden for at iværksætte anke via e-mail kan nu henvises til *U 2007.73 V*, som anerkendte en ankestævning fremsendt ved e-mail som fristafbrydende, idet det var en betingelse for at anse anken for rettidig, at e-mailen blev fulgt op af en original ankestævning. Når man læser denne praksis er det væsentligt at fastslå, at de almindelige krav til modtagelse inden for kontortids åbning gælder uafhængigt af muligheden for at gøre brug af elektronisk dokumentation. Således fandt Højesteret i *U 2007.969 H*, at en ankemeddelelse, der var indgået til Statsadvokatens kontor efter kontortids ophør, ikke var sket rettidigt.

**s. 697 (afsnit 16.3.b):**

Til omtalen af reglerne om blankettvang på s. 697 kan nu henvises til *U 2007.97 VLK*, der antog, at Domstolsstyrelsens krav til de blanketter, der anvendes ved betalingskrav fremsendt til Fogedretten, var opfyldt, selv om blanketten som følge af det anvendte

tekstbehandlingssystem (WordPerfect i stedet for Word) fremtrådte anderledes på enkelte punkter, herunder i skrifttype. Landsretten anførte blandt andet, at forskellene kun var ubetydelige (layoutmæssige), og at forskellene skyldtes tekniske forhold ved konvertering af blanketten fra Word til WordPerfect.

#### **s. 700 (afsnit 16.4.b):**

Til bemærkningerne i petitaafsnittet s. 700 kan nu tilføjes, at en arbejdsgruppe under Teknologirådet i 2005 har fremlagt et antal anbefalinger, se rapporten ”Retssikkerhed og aktivt medborgerskab i digital forvaltning”, Teknologirådets Rapporter 2005/13 (tilgængelig fra [www.tekno.dk](http://www.tekno.dk)). En række af rapportens anbefalinger (se f.eks. 4.1. om samtykke) tager sigte på gennemførelsen af eksisterende lovkrav (f.eks. i persondataloven), således at overholdelsen af disse krav bliver enklere og mere gennemsigtig. Der er ligeledes stillet forslag om implementering af muligheden for at borgeren kan udpege en ”digital rådgiver” (pkt. 4.2.), om effektivisering af adgangen til indsigt i egne data (pkt. 4.5) og klagebehandling (pkt. 4.7).

#### **s. 717 (afsnit 16.6.e):**

Til oplysningerne i sidste afsnit om muligheden for at opbevare regnskabsmateriale i udlandet kan nu henvises til Erhvervsankenævnets kendelse af 19. juni 2006 (j.nr. 2005-0003623), se Beretning 2006 s. 353 ff. I denne sag underkendte Erhvervsankenævnet tidligere praksis fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen om ikke at yde dispensation til opbevaring af regnskabsmateriale uden for de nordiske lande, med mindre der er adgang til at foretage umiddelbar terminalefterforskning fra Danmark. Under henvisning til, at det kun var den digitale dokumentation i form af databaser og sikkerhedsprocedurer, der blev opbevaret i udlandet (Tyskland), idet selve bilagsmaterialet blev opbevaret i fysisk form i Danmark, tillod ankenævnet den ansøgte dispensation. Ankenævnet bemærkede i den forbindelse, at det efter det oplyste er muligt at få adgang til denne dokumentation fra virksomhedens server i Danmark.

#### **s. 720 (afsnit 16.7.c):**

I tilknytning til bemærkningerne om retsplejelovens § 190 kan nu også henvises til *U 2005.3136 Ø*, der antog, at en parts manglende deltagelse i et telefonmøde ikke kunne tillægges udeblivelsesvirkning, da et telefonmøde ikke er et ”retsmøde” i retsplejelovens forstand.

#### **s. 728 (afsnit 17.1.d):**

I omtalen i dette afsnit om internetleverandørens medvirkensansvar ved fildeling kan nu også henvises til en svensk byretsdom, omtalt i *Lov & Data* nr. 85 (marts 2006), s. 14. I denne dom, der er afsagt af Västmanlands Tingsrätt den 25. oktober 2005, blev en person, som ved hjælp af et fildelingsprogram havde gjort en fil tilgængelig i et netværk, idømt 80 dagbøder for ophavsretskrænkelser.

#### **s. 773 (afsnit 18.2.b):**

Den i petitaafsnittet på s. 773 omtalte revisionsvejledning nr. 17 om revision af edb-baserede brugersystemer, er nu ophævet.

#### **s. 778 (afsnit 18.2.c):**

Ansvar for digitale certifikattjenester er gjort til genstand for indgående disputatsarbejde af *Rolf Riisnæs*: Digitale sertifikater og certifikattjenester – roller, opgaver og ansvar. En tillitsorientert tilnærming til certifikatstederens villedningsansvar (2007).



**s. 793 (afsnit 18.3.e):**

I tilknytning til omtalen på s. 793 af erstatningsreglen i LBP § 69 kan nu også henvises til *Jan Kleineman* i Festskrift til Peter Seipel (2006), s. 279 ff.

**s. 798 (afsnit 18.4.c):**

De på s. 798 omhandlede revisionsvejledninger er nu ophævet. I stedet anvender FSR nu de internationale revisionsprocesstandarder, jf. nærmere *Lars Kiertzner*:

Revisionsprocesstandarder med fokus på centrale nyskabelser (2005), s. 103 ff.

**s. 819 (afsnit 19.2):**

I tilknytning til spørgsmålet om den aftaleretlige forpligtelses indtræden i elektronisk handel kan også henvises til *Susanne Karstoft* i *U 2006B*, s. 55 ff., der diskuterer, hvilke forpligtelser i henhold til e-handelsloven og forbrugeraftaleloven påhviler, når brugte løsørestande udbydes via elektroniske ”loppemarkeder”.

**s. 822 (afsnit 19.2.a):**

Til bemærkningerne s. 822 om, hvorledes tilbud afgivet i forbindelse med e-handel skal fortolkes, kan nu også henvises til *Jesper Rye Nielsen* i *Justitia* 2005 nr. 6, s. 49 ff., der argumenterer for en tilpasset fortolkning af centrale aftalelovregler, så reklamer i højere grad anses for retligt forpligtende.

**s. 845 (afsnit 20.2.b):**

Til drøftelsen s. 845 ff. om købelovens anvendelse på programoverdragelser kan nu henvises til to nyere afgørelser fra amerikansk retspraksis, der antyder, at retsopfattelsen på området er ved at skifte, således at standardprogrammel ikke uden videre anses for omfattet af de køberetlige regler. Ved den ene afgørelse (i sagen *Systems Unlimited, Inc. v. Cisco Systems*) sondrede appelretten for 11th Circuit udtrykkeligt mellem de materielle dele af en overdragelse og de immaterielle (software-delen) og antog, at salg af de sidstnævnte dele ikke indebar ”sale of goods” og derfor ikke var omfattet af reglerne om indirekte garantier. Den anden afgørelse er ikke køberetlig, men er en højesteretsdom i en patentkrænkessag mellem Microsoft og AT&T. Et af spørgsmålene var her, om Microsoft ved at forsyne sine kunder med disketter med den software, AT&T påstod, var patentkrænkende, kunne siges at have tilvejebragt ”components”. Denne betragtning blev afvist af Supreme Court.

**s. 847 (afsnit 20.2.b):**

Til petitafsnittet foroven på s. 847 kan nu også henvises til *Søren Sandfeld Jakobsen*: Lærebog i elektronisk medieret (2006) s. 98 ff.

**s. 924 (afsnit 21.5.b):**

Til belysning af afgrænsningen mellem bestillingskøb og køb kan nu henvises til Vestre Landsrets dom i *TBB 2006.569 V*, som antog, at en aftale om levering og montage af paneler var løsørekøb og ikke entreprise. Materialeprisen udgjorde ca. 70 % af den samlede pris.

**s. 939 (afsnit 21.6.d):**

Bemærkninger på s. 939 forneden om muligheden for at videreoverdrage et edb-program i forbindelse med Facilities Management eller Outsourcing belyses ved Vestre Landsrets dom i *U 2007.2507 V*. I en licensaftale var det bestemt, at brugeren ikke kunne overdrage licensen uden leverandørens skriftlige tilladelse. Da brugeren ønskede at outsource sin IT-drift opstod spørgsmålet, om dette indebar, at programmet ”overdrages”. Landsretten lagde til grund, at en outsourcing indebar udskillelsen af en aktivitet til udførelse hos en

anden leverandør, og at forbuddet mod overdragelser var udtryk for leverandørens interesse i at kunne bevare en nær kontakt til sin kunde. Derfor indebar en outsourcing, som indebar drift i andet retligt regi og på en anden virksomhed, en ”overdragelse” i strid med licensvilkårene. Klausulen fandtes i øvrigt ikke ugyldig i medfør af konkurrencelovens § 6.

**s. 1001 (afsnit 23.3.c):**

Til bemærkningerne s. 1001 om, hvorledes konstateringsbeslutningen i K18 og K33, pkt. 12, stk. 3 skal rubriceres retligt, kan henvises til *Anders Ørgaard: Voldgiftsaftalen* (2006), s. 36.

**Til litteraturlisten:**

*Søren Sandfeld Jakobsen: Lærebog i elektronisk medieret* (2006).

*Thomas Munk Rasmussen & Peter Fogh Knudsen: E-handel – praktisk jura for erhvervsdrivende* (2005).

*Charlotte Bagger Tranberg: Nødvendig behandling af personoplysninger* (2007).

*Rolf Riisnæs: Digitale sertifikater og sertifikattjenester – roller, opgaver og ansvar. En tillitsorientert tilnærming til sertifikatutstederens villedningsansvar*, Fagbokforlaget, Oslo (2007).